

La Contrada de l'Educació Infantil

Aquest curs 91/92 ha evolucionat l'anomenada Etapa de l'Educació Infantil cap a una generalització, com una de les importants conseqüències de la LOGSE, amb aspectes organitzatius i pedagògics que es poden resumir amb el següent:

Precedents.

Cal xifrar-los des del Ministeri d'Educació en el moment d'iniciar-se l'experimentació de Reforma de l'E.I.; impulsada en el curs 85/86, quan Montserrat Cases va estar al front per primera vegada d'una Subdirecció General del MEC especialment dedicada a l'Educació Infantil, i que va tenir com a primer punt de contacte a Balears al CP Verge del Carme de Maó.

Reordenant el tema de Reforma dins la nova Direcció General de Renovació Pedagògica que assumiria Alvaro Marchesi fins al present, no ha deixat d'haver-hi un Servei, encapçalat aquests darrers anys per Paloma Sainz de Vicuña, amb un dinamisme palès, a l'hora de decidir l'enfocament pedagògic com Etapa específica quan es formulava la proposta de Disseny Curricular Bàsic (DCB).

Augmentaven molt lleugerament els Centres Experimentals dins cada província del territori MEC, i en el cas de Balears en concret, tingueren ocasió d'entrar dins el programa experimental el CP Rafal Vell de Palma -curs 86/87- i després els CP Sa Torre de Manacor, CP Doctor Comas d'Alaior, CP Son Quint de Palma i CPL'Urgell de Sant Josep d'Eivissa, tots ells el curs 89/90.

Eren els cursos en que, per altra part, des de la mateixa Direcció General s'impulsava l'establiment d'Assessories específiques per aquesta Etapa dins els respectius CEPs, que actualment cobreixen: Marga Pons (Menorca), Maria Oliver (Palma de Mallorca), Catalina Bover (Manacor) i Paula Martínez (Eivissa).

Durant el curs 90-91, quatre dels Centres esmentats abans, ja iniciaren voluntàriament el treball nou de plantejar-se el PCC o el PEC indistintament, segons la seva respectiva voluntat i possibilitats, com a tasca prèvia al que vendria ara per imposició legal com a feina per complimentar durant el curs 91-92 en aquells Centres autoritzats oficialment com a d'Educació Infantil.

Mentre, també durant el curs passat, la Direcció Provincial del MEC a Balears, augmentava i incentivava l'acollida de nins de 3 anys als centres on era viable i es feien accions des de diferents departaments com: UPE, SITE, CEP i Coordinació Tècnica de Reforma, per dur el missatge renovador de la nova Etapa Educativa al professorat.

CURS 91-92

Tancat el Pla Experimental, s'obrí un nou període de generalització, aquest curs, que es caracteritza per:

- Publicació del Decret de Mínims dels Centres (BOE de 26-VI-91).

- Publicació del Reial Decret sobre aspectes bàsics del Currículum corresponent a l'Etapa Infantil (BOE de 7-IX-91).

- Publicació de l'Ordre Ministerial d'implantació del 2n. cicle d'E.I. (BOE de 12-X-91).

- Resolució donant instruccions als Centres oficialment transformats d'E.I. (BOE de 12-X-91).

- Ordre Ministerial aprovant les condicions dels edificis, d'acord amb la LOGSE (BOE de 12-X-91).

- Duplicar-se quasi a Balears el nombre d'alumnat escolaritzat de 3 anys en el sector públic, respecte a l'any anterior, que passa de 416 a 744 alumnes.

-Implantar-se amb caràcter experimental per primera vegada els Mòduls d'Educador Infantil anomenats de "Nivell 3", per iniciar la formació de professionals qualificats com a ensenyants en el Cicle 0 a 3 anys, segons defineix el Decret de Mínims com a indispensable dins el termini d'aplicació de la LOGSE. La Comissió Provincial de Formació Professional Reglada i Coordinació Tècnica d'EE.MM. treballaren perquè Balears tingués 3 experiències, la província espanyola amb més nombre, que s'imparteixen a: I.F.P. Borja Moll de Palma, I.F.P. Pasqual Calbó de Maó i I.B. Quartó de Portmany de Sant Antoni.

La Unitat de Programes Educatius aconseguia també que el primer de juliol de 1991 començassin a Balears dos cursos de la modalitat ACD de 150 hores de durada, per Educació Infantil, novament la província espanyola que comptava amb major nombre, els quals se prolonguen durant aquest curs: un al CEP de Palma per a professorat de Mallorca i Eivissa i altre al CEP de Menorca per a professorat d'aquella illa.

A l'Ordre Ministerial referenciada del 14 de setembre del 91 apareixen 13 Centres de Balears, transformats oficialment de Pre-Escolar a Educació Infantil, que són:

Mallorca:

- Palma: C.P. Son Quint
C.P. Miquel Porcel
C.P. Son Ximelis
C.P. Paula Torres (La Soledat)

- Manacor: C.P. Sa Torre
- Campos: C.P. Joan Veny i Clar
- Porreres: C.P. Escola Nova
- Santanyí: C.P. Blai Bonet
C.P. Alqueria Blanca

Menorca

- Maó: C.P. Verge del Carme
- Alaior: C.P. Doctor Comas
- Es Migjorn Gran: C.P. Francesc d'Albranca

Eivissa

- Sant Josep: C.P. l'Urgell

Pel curs 92-93 potser es multipliqui per quatre aquest nombre de Centres.

El repte pedagògic

Pel que fa referència al 2n cicle de l'Etapa Infantil, ve determinat per l'Ordre Ministerial d'implantació del 2n Cicle quant a la necessitat d'elaborar un PCC d'Educació Primària en el curs 92-93.

En recolzar aquesta tasca, se centren gran part dels esforços de les Assessories d'Educació Infantil dels CEPs i CTP de Reforma, quant a reunions, grups de treball, facilitació de material, coordinació de ponències, etc. tant pel que es refereix d'una forma concreta als 13 Centres ja transformats oficialment, com a cuidar en la mesura de les seves limitades possibilitats el gran nombre de centres preocupats pel nou enfocament de l'Educació Infantil, ja que el sector de professorat dedicat a E.I. du prou demostrat a molts d'indrets que està molt sensibilitzat per la renovació pedagògica.

El repte pedagògic pel professorat, per dir-ho de qualque forma, se centra en l'elaboració dels Projectes Curriculars de Centre, com a nexa teòric de concreció del 2n nivell, una vegada determinat per l'Administració Educativa i la necessitat

pràctica de disposar d'un marc curricular referencial, amb identitat pròpia per cada centre, que permeti als professors treballar el 3r. nivell de concreció, la preparació de les Programacions i decidir les Unitats Didàctiques a desenvolupar a classe.

Seqüenciació i organització d'objectius per cicles i seqüenciació i temporalització de continguts, és la tasca primera que els equips de professorat necessiten plantejar-se a partir dels criteris psicoevolutius, psicopedagògics, sociològics i/o epistemològics, que foren fonts de la proposta del DCB; per poder explicitar l'opció presa, i en virtut de quins raonaments ho consideren oportú.

Així per exemple, si el criteri psicopedagògic és el que s'acorda amb prioritat, s'haurà d'explicitar si es recorre a l'experiència docent de cada professor de l'equip, si és un continu de la pràctica habitual del centre o s'aplica una teoria com pot ser la de l'elaboració de Reigeluth.

Igualment diríem que si se considera de partida el criteri psicoevolutiu, caldrà explicitar, l'escala de desenvolupament maduratiu a emprar, com a cita d'exemples, la del desenvolupament de Gessell o les etapes de Piaget.

La Resolució donant instruccions en matèria d'ordenació acadèmica del segon cicle de l'Educació Infantil ja pel curs 91-92, signada pel Director General Alvaro Marchesi (BOE de 12-X-91) estableix com a norma l'elaboració d'un Projecte Curricular basat en el currículum establert pel Reial Decret 1333, que reculli els següents aspectes:

a) Adequació dels Objectius Generals de l'Etap a al contexte socioeconòmic i cultural del centre i a les característiques de l'alumnat.

b) Distribució dels continguts en els dos cicles de l'etapa. Seqüenciació i organització dels objectius i continguts dins el segon cicle.

c) Aplicació al Centre i al Cicle dels principis metodològics de l'etapa que apareixen en el Reial Decret abans esmentat; incloent les previsions relacionades amb l'atenció a la diversitat de l'alumnat.

d) Criteris i estratègies d'avaluació en relació als objectius programats.

Aquest document suposa la primera pauta, legal i pedagògica a la vegada, per avançar en la pràctica dins la proposta curricular basada en la línia de César Coll sobre els tres nivells de concreció d'un Currículum obert; tota vegada que a partir d'aquest Projecte Curricular, és quan els professors estaran en disposició d'elaborar les programacions per cada grup de nins als que imparteixen classe.

Unes programacions en les que serà necessari i possible reflectir:

a) Els objectius del curs.

b) La selecció de continguts i la seva organització en els diferents períodes temporals, amb possibilitat de concretar-los en unitats didàctiques.

c) Una organització d'activitats que tindrà en compte:

-temporalització i periodicitat.

-diferents tipus d'activitats.

-criteris metodològics.

-formes d'agrupament de l'alumnat

-espais on es desenvolupen aquestes activitats.

d) Criteris i estratègies d'avaluació, d'acord amb els objectius prevists.

En resumides comptes, ens trobam front a una contrada important i decisiva dins aquests propers anys d'implantació generalitzada del Nou Sistema Educatiu, sobretot per configurar una etapa amb identitat pròpia, entre els 0 i els 6 anys, de caràcter no obligatori, però dissenyada pedagògicament perquè sia una peça clau, educativament parlant, pels alumnes que la seguesquin per voluntat dels seus pares, amb la mesura que les institucions públiques i privades la vagin posant en funcionament.

Josep Maria Salom

Coordinador Tècnic Provincial
de la Reforma Educativa

